

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio II. Quæ pœnæ Jure Ecclesiastico statutæ sint non solventibus
decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

exponit S. Cyrill. vel ut Vatablus, *eritis habitantes terram fertilissimam & amantissimam.* Impleri etiam in Christianis hæc DEI promissa & illas minas, testatur S. August. *hom. 48. inter 50. dicens: Majores nostri omnibus copijs abundabant, quia DEO decimas da-*

bant. & Casari censum reddebant. Modò autem, quia discedit devotio DEI, successit indictio fisci. Nolumus cum DEO partiri Decimas, modò autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus.

Q U Æ S T I O II.

Quæ pœne Jure Ecclesiastico statuta sint non solventibus Decimas?

S U M M A R I U M.

709. Excommunicandi, qui renunt solvere decimas.
 710. Non est ferenda excommunicatio, nisi præmissa monitione, & accedente contumaciâ.
 711. Non tollenda, nisi secuta plena restitutione.
 712. Laici eam incurrunt ipso fa-

- cto, illes iniquè usurpando.
 713. 714. Et Regulares ob varia circa illas delicta.
 715. Non solvens decimas Ecclesiasticâ sepultura privandus est.
 716. Aliisque pœnis ad solvendum compellendus.*

709 **A**SSERT. I. Qui non solvunt decimas, ad quas tenentur, excommunicari possunt ac debent. Patet ex dictis n. 701. & seq. Illud solum controversum est, an excommunicatio ipso facto incurrat. Affirmant Andr. Hispanus *reg. 10. q. 2.* & Rebuff. *q. ult. n. 15.* adduntque, debere hujusmodi excommunicatos singulis Dominicis publicari à Curatis. Verùm dicendum est cum communi aliorum, hanc excommunicationem esse so-

lùm ferendæ sententiæ. Ratio est: quia Jura *cit. n. 701.* allegata eam solum comminantur, & non asserunt esse latæ sententiæ, seu ipso Jure vel facto incurri. Neque obest, quod Hispan. & Rebuffus asserunt, detentores decimarum crimen sacrilegij committere. *Can. In Canonibus 57. 16. q. 1. & 9. 7. cas. 1.* Sacrilogos autem ipso jure esse excommunicatos. *Can. Canonica 107. 11. q. 3. & can. Omnes 5. 17. q. 4.* Nam, qui detinent, seu non solvunt deci.

decimas, non sunt propriè sacrilegi, cum nihil adimant, quod Ecclesiæ jam erat, sed solùm retineant, quod suum est, & illi debent. Illi autem Canones, ubi detentores Sacrilegij damnantur, loquuntur de illis, qui usurpant id, quod est Ecclesiæ jam proprium, videlicet de dispensantibus decimas præter Episcopi notitiam, & de laicis possidentibus decimas seu jus decimandi. Accedit, quòd non omnes Sacrilegi ipso jure sunt excommunicati, sed solùm violatores Ecclesiarum; nam de his solùm loquitur *cit. Can. 107. & cit. Can. 5.* anathema fertur solùm in raptores Ecclesiæ & facultatum ejus alienatores, in illos videlicet, qui Ecclesiæ auferunt, quod ipsa jam habet: hoc autem non faciunt, qui decimas non solvunt, cum Ecclesia ante separationem partis decimæ à reliquis fructibus nullum jus in re habeat, ut dixi *n. 626. & seqq.* Pariter non obstat *c. 2. de Reb. Eccl. alien. in 6.* quod pro se producit Andr. Hispan. *l. c.* quia ibi nihil habetur, quod ad rem præsentem faciat, sed solùm excommunicantur laici, qui compellunt Prælatos Ecclesiæ ad concedenda ipsis laicis bona immobilia & jura Ecclesiæ. Sed neque reservata est absolutio ab hac excommunicatione, cum nullibi tollatur jurisdictio ad absolvendum, sed solùm præcipiatur Confessarijs, ne absolvant, quousque facta sit solutio, ut benè observat Molina *tr. 2. de Just. disp. 7 § 6. n. 3.*

Assert. II. Excommunicatio in 710
renuentes solvere decimas ferri non debet, nisi præmissâ monitione. Patet cum ex *c. Pervenit §. b. r. & can. Omnes decimæ §. 16. q. 7.* ubi statuitur, ut secundùm Domini nostri præceptum admoncantur semel & secundo & tertio. Quis non emendaverint, anathematis vinculo feriantur usque ad satisfactionem & emendationem congruam: tum ex Trident. *sess. 25. c. 12. de Refor.* ubi dicitur *excommunicentur*: quo verbo apertum est significari censuram ferendam sententiæ. tum denique ex regula tradita à Concil. Lateran. & Innoc. III. *c. Sacro 48. de Sent. Excomm.* statuente, sententiam excommunicationis ferri non debere, nisi præmissâ canonicâ monitione competentis: competens autem est trina juxta *c. Contingit 45. eod.* cum aliquo etiam dierum intervallo, nisi necessitas aliud exigat, ut disponitur *c. Constitutionem 9. eod. in 6.* Et licet Judex in literis comminatorijs excommunicationis non teneatur apponere clausulam *nisi cau, in rationabilem possis allegare*, ut post Laud. docet Card. in *Clem. Dispensiosam de Judic. n. 28.* debet tamen priùs recipere informationem, quòd is, contra quem agitur, in Parochia, quæ decimas exigit, fundum habeat, ex quo decimæ debeantur: vel monitio facienda est conditionalis, videlicet, ut, si fundum ibi habet, & nondum solve-

solverit, solvat tam præteritas quam futuras; secus, excommunicatum iri, aut si gravatum se sentiat, de gravamine doceat &c.

711 **Affert. III.** Excommunicatus ob contumaciam in negandis decimis, absolvi non debet, nisi plenâ restitutione securâ, ut loquitur Trident. *cit. sess. 25. c. 12. de Resor. &*, ut dicitur *cit. can. 5. 16. q. 7. usque ad satisfactionem & emendationem congruam.* Ex quo consequens est, quod antequam absolvatur, non tantum restituere debeat, quas jam debet; sed insuper promittere, se in posterum fideliter soluturum; cum ob præsentem necessitatem fieri possit præsens satisfactio absque animo solvendi in posterum. Sic autem non daretur satisfactio & emendatio congrua. Qualis autem cautio exigi debeat, pro varietate circumstantiarum Judicis est arbitrari. Cæterum absolvi debet, qui potis solvendi non est, dummodo promittat & juret se soluturum, cum potuerit, uti observant Navarr. *in Man. c. 17. n. 59.* Molin. *de Just. tr. 2. disp. 156. n. 5.* Sanch. *in Decal. lib. 2. c. 20. n. 19.* Henriq. *l. 13. c. 28. n. 1.* Bonac. *disp. ult. in 5. Præcept. Eccles. q. 5. pun. 7.* Palao *tr. 10. disp. un. pun. 14. n. 1.* ac alij. Illud verò ultrò patet, quod tradunt Gloss. *in reg. Peccatum in 6.* Navarr. *l. c. c. 20. n. 32.* Azor *tom. 1. Instit. Mor. l. 7. c. 37. q. 9.* Fagundez *l. 1. in 5. Eccl. præceptum 6. 6. n. 4.* absolvendum esse, cui obli-

gatio solvendi remissa est à creditore: quia hac ratione cessat obligatio; hac autem cessante cessat ratio excommunicationis, quæ est, ut debitor compellatur ad satisfactionem: nisi fortè præstare nollet solutionem in futurum.

Affert. IV. Excommunicatio- 712 nem latam in Bulla Coenæ *clausul. 17.* ipso facto incurrunt laici, qui exigunt, usurpant, occupant, sequestrant decimas, redditus & proventus Beneficiorum, vel ad id auxilium præstant. An incurratur solum tunc, quando laici occupant decimas tanquam sibi debitas, an etiam, si sine hac præensione eas invadunt, dixi supra *n. 577.*

Affert. V. Juxta *Clem. Religiosi* 713 *1. b. r.* excommunicationem incurrunt Religiosi non habentes Beneficium aut Administrationem. 1. Si absque justo titulo decimas aut primitias Ecclesijs debitas acceperint. 2. Si familiaribus aut pastoribus suis vel aliorum prohibuerint decimas solvere ex gregibus & rebus suis. 3. Si ipsi ex rebus emptis, & de quibus decimæ debentur, Ecclesijs non solverint. 4. Si prohibuerint aut non permiserint servis & colonis solvere decimas ex terris, quas eis colendas tradunt. Si ista fecerint Religiosi Beneficium vel Administrationem habentes, ipso jure sunt suspensi. Has tamen censuras tunc solum incurrunt, quando post monitionem ab Ecclesia, cui decimæ debentur, intra mensem non desti-

Y y

desti-

desiderint, vel intra duos menses, quæ malè usurpârunt, non restituerint, ut habetur *cit. Clem. V. n. si post requisitionem*. Sufficere unam requisitionem seu monitionem, post Glossam aliòsque benè inde colligit Pellizarius *tom. 2. Manual. Regul. tr. 7. c. 2. n. 187*. Non eas juxta Cajetan. Sylvest. Navarr. ac alios incurrunt, quando decimæ particularibus solùm personis debentur, eò quòd textus loquatur solùm de decimis, quæ Ecclesijs debentur. Verùm hanc explicationem meritò rejicit Suar. *Disp. 23. de Censur. sect. 5. n. 37*. quia decimæ propriè sumptæ omnes debentur Ecclesiæ per se & primariò, & ipsa fructus solùm decimales privatis Clericis vel laicis permittit; at per hoc, quòd fructus istos ipsa non percipit, sed privata quæpiam persona, non fit, ut decimæ ipsi non debeantur, ut idem Suar. notat. Cùm ergo omnes decimæ debeantur Ecclesiæ, & à privatis solùm nomine ipsius percipiantur, ut suprâ explicavi, consequens est, dictas censuras de omnibus decimis procedere.

714 Assert. VI. Juxta *Clem. Cupientes 3. §. 1. de Pœnis* ipso facto excommunicationem incurrunt Religiosi cujuscunque Ordinis, si in concionibus vel aliàs aliquid proferre præsumpserint, quo audientes à decimarum Ecclesijs debiturum solutione retrahantur. Ad eam tamen incurrendam, ut notant Angelus & Toletus, requiritur,

ejusmodi sermonem proferri pravo animo, & in præsentia eorum, qui ad decimas solvendas sunt obligati. Eadem *Clem. §. Et quia* jungitur omnibus Religiosis sub obtestatione Divini Judicij, & interminatione maledictionis æternæ, ut quoties populo prædicabunt Dominicâ 1. 4. & ult. Quadragesimæ, & in festis Ascens. Dom. Pentecostes, Nativit. Deiparæ, *audientes expressè studeant informare* (super decimis solvendis) *si ab Ecclesiarum Rectoribus, vel Vicarijs, aut loca retinentibus eorundem requisiti fuerint. Nec non & his, quorum confessiones audient, conscientiam facere, quòd decimas solvere non omittant*. Additur mox, si scienter neglexerint conscientiam confitentibus facere de hujusmodi decimis solvendis, tamdiu ipso facto à prædicationis officio esse suspensos, donec conscientiam confitentibus (si commodam facultatem monendi habuerint) fecerint, *excommunicationis incursum sententiam ipso facto, si prædicare præsumpserint prædictâ negligentia non purgatâ*. Hæc verba, *si prædicare præsumpserint*, intelligit Palao *cit. pun. 14. n. 2*. non de qualicunque prædicatione, sed de ea, quâ prædicator dicit, non dari obligationem solvendi. Quæ explicatio nec ab alijs affertur, nec ullum fundamentum habet, ac idcirco toleranda non est. Patet enim ex ipso textu Clementinæ, quòd
Pon:

Pontifex geminas excommunicationes tulerit, unam §. 1. quam incurrunt, qui suâ prædicatione fideles avertunt à solutione decimarum; alteram §. *Et quia* 2. quæ incurritur ob violatam censuram suspensionis à munere prædicandi: cum enim ista suspensio violetur non tantum per illam prædicationem, quâ populus avertitur à solvendis decimis, sed per quamcunque aliam, ideirco absolute & absque distinctione dicit Pontifex, incurri excommunicationem ab eo, qui in illa suspensione prædicare præsumperit. Cæterum addit Pontifex in fine, se nolle ista extendi ad Religiosos Monasteriorum vel Rectores Ecclesiarum, decimas percipientium. Univerſim nunc cessare mandatum de prædicanda & suadenda decimarum solutione videtur Wagnereckio in *Exegeti cit. Clem.* Rationem dat: quia his temporibus in hoc nihil difficultatis Religiosi faciunt. Verum hinc solum sequitur, quod recensitas pœnas non incurrant, quia mandatum observant; non verò, quod mandatum non amplius obliget & incurſuri pœnas non essent, si illud non observarent: cum constet, non propterea cessare legem, quod cessarint transgressiones.

715 Afferit. VII. Qui tenetur solvere decimas, & non solvit, sepulturâ Ecclesiasticâ privandus est. *c. Prohibemus* 19. *h. t.* & ibi Gloss, Pa-

norm. ac alij. Textus quidem aperte solum loquitur de ijs, qui decimas à laicis malè detentas ab ijsdem accipiunt, & Ecclesiæ non reddunt; sed à Rebuffo *q. ult. n. 16.* Andr. Hispano *q. 2. n. 8.* Moneta *c. 8. n. 74.* Barbosa *de Offic. Paroch. c. 26. n. 50. & c. 28. §. 4. n. 19.* aliisque apud hos citatis intelligitur de omnibus, qui eas detinent, seu non solvunt. Ratio extendendi est: quia eas detinent cum animarum suarum periculo; quæ ratio ibi affertur privationis sepulturæ sacræ. Accedit, quod notorie delinquant, ut notant DD. in *Clem. Dispendiosam de Judic.* qui autem in notorio & publico peccato decedit, privandus est sepulturâ sacrâ, ut Glossa & DD. communiter tradunt in *can. 19. & 21. 13. q. 2.* Ait Hyacinth. Donatus in *Praxi Regul. tom. 3. tr. 9. q. 38. n. 2.* ob decimas non solutas non posse à Parocho corpus inhumatum relinqui, cum hoc sit injustum, si non etiam barbarum, cum mors omnia solvat, & præcipue omnem obligationem debiti. Verum & assertio (si loquatur etiam de illo, qui ex malitia decimas negat) & ratio falsa est. Sic enim etiam usurarius sacra humo mandandus foret, quod tamen falsum esse constat ex *c. Quia 3. de Usur. & c. Quamquam 2. eod. in 6.* si fuit notorius & restitutionem ante mortem non fecit, vel cautionem idoneam de restituendo non dedit. De-

eisio S. Congregationis, quam pro se producit, ad rem non facit: illâ enim solum continebatur, ob jus sepulturæ non solum negari sepulturam non posse. Quod utique verissimum est: cur enim miser defunctus luat, si jus illud ob paupertatem solvi non potest, aut ab avaro hærede non solvitur? at inhumanum non est, sed æquissimum, non sepeliri ab Ecclesia, qui notorius ejus contemptor decessit. Illud duntaxat sequitur, & facile conceditur *arg. cit. c. 2. de Usur. in 6.* sepeliendum esse, si restituere decedens voluit, ac non potuit, & saltem cautio præstita fuerit, si præstari potuit.

716 Assert. VIII. Qui renunt decimas solvere, non tantum excommunicatione & privatione sacræ sepulturæ, sed alijs quoque pœnis compelli & puniri possunt. Assertio manifesta est cum ex eo, quod conveniri possunt etiam coram Judice seculari, ut patet ex dictis n. 704. hic autem pœnas Ecclesiasticas non infligit: tum ex eo, quod contra illum, qui dictas pœnas Ecclesiæ contemnit, alia remedia debent

competere: tum denique, quod censura est pœna solum medicinalis, & non infertur, aut si illata est, tollitur, quando delinquens à malitia destitit; illa verò altera non nisi post mortem locum habet: & sic præcedens contumacia sæpe maneret impunita, nec satis consultum foret decimatori, si alijs compellendi & plectendi modis locus non foret. Quinam autem adhibendi sint, nullo jure expressum, & sic Judicis arbitrio relicum est. Illud extra controversiam est, posse malitiam debitoris esse tantam, ut etiam criminaliter puniri queat: quia ex omni actione dolosa in re magni momenti oritur criminalis persecutio, quæ à Judice etiam ex officio suppleri potest. Rarè tamen ad severiores processus devenitur; partim quia sæpe de non magna quantitate agitur; partim quia Parochi aliique decimatores Ecclesiastici mitius agunt, solliciti de suo jure consequendo, non de puniendis turbatoribus; seculares verò decimatores ipso plerumque suæ potentix metu debitores ad officium compellunt.

Ad Majorem DEI Gloriam.

